

نقش تماشای محصولات سینمایی خارجی در یادگیری زبان خارجی خارج از کلاس

درس

سعید عامری* (گروه زبان انگلیسی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران)

مریم قدرتی (گروه زبان انگلیسی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران)

چکیده

با توجه به نقش مثبت تماشای فیلم و سریال در یادگیری غیررسمی زبان انگلیسی که در پژوهش‌های بین‌المللی به اثبات رسیده است، هدف پژوهش حاضر پاسخ به پرسش‌هایی در خصوص موقعیت‌های مختلف یادگیری زبان انگلیسی در خارج از کلاس درس و نیز دیدگاه دانشجویان ایرانی در رابطه با جایگاه محصولات سینمایی در تقویت مهارت‌های زبان انگلیسی است. داده‌های تحقیق به دو صورت کمی و کیفی از طریق پرسش‌نامه و مصاحبه از میان دانشجویان سال اول کارشناسی رشته‌های مختلف جمع‌آوری شده است. نتایج کلی پژوهش حاکی از آن است که دانشجویان بسیاری به تماشای فیلم و سریال انگلیسی به صورت زبان اصلی و با کمک زیرنویس تمایل دارند. دیگر نتایج نیز مؤید این مسئله است که دانشجویان از میان فعالیت‌های خارج از کلاس درس از قبیل خواندن کتاب یا تماشای آنلاین ویدیوهای انگلیسی و ... در جهت یادگیری زبان انگلیسی، زمان بیشتری را به گوش کردن به آهنگ‌های انگلیسی و تماشای فیلم و سریال انگلیسی اختصاص می‌دهند. با توجه به اینکه اکثر شرکت‌کنندگان، فیلم و سریال‌های خارجی را از طریق زیرنویس فارسی تماشا می‌کنند، به نظر می‌رسد زیرنویس بین‌زبانی در تقویت مهارت‌های زبانی و یادگیری تصادفی دارای اهمیت است. به علاوه زبان‌آموزان، تماشای فیلم و سریال انگلیسی را از سه نظر مثبت ارزیابی کردند: آشنایی با تلفظ واژگان، تقویت مهارت‌های شنیداری و افزایش دامنه واژگان. **واژه‌های مهم:** یادگیری خارج از کلاس درس، فیلم و سریال، مهارت‌های زبانی، زبان‌آموز، ترجمه دیداری شنیداری

* نویسنده مسئول s.ameri@mail.um.ac.ir

۱. مقدمه

در مقایسه با چند دهه گذشته، به لطف پیشرفت فناوری‌هایی از قبیل اینترنت، دسترسی به محصولات سینمایی به حدی آسان شده است که افراد به‌سادگی و تنها با فشردن چند کلید وارد دنیای محصولات چندرسانه‌ای می‌شوند. با توجه به رویکرد محافظه‌کارانه صنعت دوبله در ایران که دوبله فیلم و سریال‌ها با تأخیر بسیاری همراه است یا امکان دارد هر فیلم و سریالی مناسب دوبله تشخیص داده نشود (خوش‌سلیقه و عامری، ۲۰۱۶)، در حال حاضر محصولات سینمایی خارجی به‌صورت غیرقانونی و تقریباً رایگان در وبسایت‌های بسیاری در دسترس عموم قرار می‌گیرد و زیرنویس‌گذاران فعال در این حوزه زمینه مساعدتری را برای افراد در جهت تماشای فیلم و سریال‌های مختلف فراهم می‌کند (خوش‌سلیقه و فاضلی حق‌پناه، ۱۳۹۵). برکسی پوشیده نیست که تماشای فیلم و سریال به زبان اصلی ابزار بسیار مهمی برای یادگیری تصادفی یا غیرتصادفی زبان خارجی محسوب می‌شود. از این موضوع با عنوان یادگیری غیررسمی^۱ یاد می‌شود. در واقع به گفته سوکت (۲۰۱۴، ص. ۱۴) در این موقعیت، یادگیری زبان نه هدف اصلی بلکه محصول جانبی تماشای مستمر برنامه‌های سینمایی است. برای مثال، به گفته روپرز میکولا، فنول و بنال‌استانول (۲۰۱۹)، بهره‌گیری مداوم از رسانه‌های انگلیسی‌زبان، فرایند فراگیری زبان انگلیسی را تسهیل می‌کند؛ زیرا سطح مهارت‌های زبانی افراد در کشورهایی که در آن فیلم و سریال خارجی به‌صورت زیرنویس شده نمایش داده می‌شود به دلیل دسترسی افراد به زبان اصلی در زیرنویس فیلم، به مراتب بالاتر از افرادی است که در کشورهای دوبله‌محور زندگی می‌کنند. سوکت و همکارانش پژوهش‌های بسیاری درباره یادگیری غیررسمی با تأکید بر نقش مثبت تماشای فیلم و سریال در یادگیری غیررسمی انجام داده‌اند (توفالی و سوکت، ۲۰۱۰ و ۲۰۱۵؛ سوکت و توفالی، ۲۰۱۲). با توجه به یافته‌های این پژوهش‌ها، عواملی همچون گوش کردن به موسیقی و تماشای فیلم و سریال انگلیسی تحریک حسی افزوده‌ای هستند که تأثیر مثبتی بر یادگیری زبان دارند، اگرچه افراد ممکن است توجه چندانی به محتوا نداشته باشند (سوکت ۲۰۱۴، ص. ۱۵). این امر به تعریف یادگیری غیررسمی که در ادامه بحث به آن پرداخته می‌شود بسیار نزدیک است. از دیگر سو، پژوهشگران حوزه‌ی ترجمه دیداری‌شنیداری نیز به کارکرد

1. informal learning

مثبت ترجمه دیداری شنیداری و به‌ویژه نقش زیرنویس در آموزش و یادگیری زبان انگلیسی تأکید کرده‌اند (مثلاً گامبیه، کیمی و ماریوتی، ۲۰۱۵؛ وندرپلانک، ۲۰۱۶؛ مکلاگین، لرتولا و تالوان، ۲۰۱۸). وب (۲۰۱۵) هم بر این باور است که تماشای فیلم و سریال به‌طور گسترده می‌تواند نیاز زبان‌آموزان به فرآورده‌های زبان دوم را برآورده سازد.

این حوزه پژوهشی در ایران همچنان ناشناخته مانده است و نمی‌توان به‌طور دقیق به پرسش‌هایی در ارتباط با موارد ذیل پاسخ داد:

- دانشجویان ایرانی علاوه بر کلاس‌های دانشگاهی یا آموزشگاهی تا چه اندازه با فعالیت‌های غیرکلاسی و غیررسمی در زمینه زبان‌آموزی درگیر هستند؟
 - چه میزان از این فعالیت‌ها به فیلم و سریال اختصاص دارد؟
 - تماشای فیلم و سریال تا چه اندازه به کمک زیرنویس بین‌زبانی انجام می‌پذیرد؟
- با در نظر گرفتن این موارد، هدف پژوهش حاضر پاسخ به پرسش‌هایی در خصوص عوامل یادگیری زبان انگلیسی در خارج از کلاس درس و نیز دیدگاه دانشجویان ایرانی در رابطه با جایگاه محصولات سینمایی در تقویت مهارت‌های زبان انگلیسی است.

۲. پیشینه پژوهش

۲.۱. یادگیری خارج از کلاس درس و یادگیری غیررسمی

یادگیری زبان انگلیسی و تقویت مهارت‌های مربوط به آن در زبان‌آموزان تنها از طریق حضور آنان در ساعات محدودی در طول هفته در کلاس‌های آموزشی زبان انگلیسی امکان‌پذیر نیست. این امر، زبان‌آموزان مشتاق را وا می‌دارد تا خارج از محیط کلاس آموزشی مشارکت‌های فعالی در این زمینه داشته باشند و از طرق مختلف، پیشرفت خود در مهارت‌های زبانی را تسریع ببخشند. فعالیت‌های خارج از کلاس زبان‌آموزان می‌تواند شامل یادگیری زبان از طریق تماشای فیلم و سریال، گوش دادن به موسیقی، شرکت در بازی‌های ویدیویی و از این قبیل موارد باشد. همچنین بعضی پژوهشگران بر این باورند که در مورد بسیاری از زبان‌آموزان، یادگیری زبان خارجی عمدتاً خارج از کلاس روی می‌دهد تا در کلاس درس (سوندکویست، ۲۰۱۱). سوندکویست (۲۰۱۱) برای توصیف پدیده یادگیری زبان خارج از کلاس درس از اصطلاح

extramural استفاده می‌کند. این اصطلاح به هرگونه یادگیری خارج از کلاس‌های رسمی درسی اطلاق می‌شود. یعنی، فرد فعالیتی را با هدف یادگیری یا تفریح و لذت انجام می‌دهد.

جفری سوکت (۲۰۱۴) براساس پژوهش‌ها در حوزه یادگیری زبان، سه مقوله اساسی مربوط به این حوزه را توضیح می‌دهد: یادگیری رسمی^۱ که محدود به نظام آموزشی و کلاس‌های رسمی آموزش زبان است که شرکت در آن‌ها ممکن است داوطلبانه یا براساس جبر آکادمیک باشد. صرف نظر از موارد مورد توجه در این نوع یادگیری، نکته مهم این است که این نوع یادگیری در بافت یا محیطی رسمی صورت می‌گیرد. یادگیری نیمه رسمی یا آزاد^۲ که از طریق استفاده از مواد آموزشی حرفه‌ای از قبیل کتاب‌های درسی، وبسایت‌ها و دی‌وی‌دی‌هایی که ویژه آموزش زبان است در بافت غیرآکادمیک صورت می‌گیرد. یادگیری غیررسمی در یک بافت غیرسازمانی و غیرآکادمیک صورت می‌گیرد و به‌طور طبیعی و بدون استفاده از منابعی است که به‌طور خاص برای اهداف آموزشی طراحی شده‌اند. این نوع یادگیری در واقع فرایند یادگیری ناخودآگاهی است که عدم توجه آگاهانه زبان‌آموز در فرایند یادگیری غیررسمی، توجه پژوهشگران را به مفهوم یادگیری تصادفی یا ضمنی^۳ معطوف ساخته است. بر خلاف دیدگاه‌هایی که یادگیری غیررسمی را فرایندی آگاهانه تلقی می‌کنند، سوکت (۲۰۱۴) رویکردی را اتخاذ می‌کند که براساس آن افراد در یادگیری غیررسمی ممکن است از فرایند یادگیری آگاه نباشند و به همین دلیل توصیه می‌کند که به‌جای لفظ زبان‌آموزان از لفظ کاربران زبانی^۴ استفاده شود. وی یادگیری غیررسمی را در بافت فرایندهای مرتبط با یادگیری تصادفی مثل گوش دادن به موسیقی، تماشای سریال‌های تلویزیونی و فیلم‌های انگلیسی و غیره قرار می‌دهد. البته به گفته آلیس (۱۹۹۴) یادگیری تصادفی محدود به یادگیری خارج از کلاس نمی‌شود و آن را می‌توان عاملی مهم در یادگیری زبان در بافت‌های رسمی هم تلقی کرد. مفهوم دیگری که سوکت (۲۰۱۴) در ارتباط با یادگیری غیررسمی مطرح می‌کند مفهوم یادگیری خارج از کلاس^۵ است. این مفهوم به‌طور عمده به کوشش‌های عامدانه در جهت تقویت سطح زبان انگلیسی افراد اشاره دارد و از این منظر با

-
1. formal learning
 2. non-formal learning
 3. incidental learning
 4. language user
 5. out-of-class learning

مفهوم یادگیری تصادفی تفاوت دارد. این کوشش‌ها از طریق مواردی از قبیل تماشای برنامه‌ها و فیلم‌های تلویزیونی، خواندن و استفاده از اینترنت و غیره میسر می‌شود. هم‌چنان‌که در پژوهش حاضر نیز، مصاحبه‌شوندگان بر هدفمند بودن تماشای فیلم و سریال‌های انگلیسی در جهت تقویت سطح زبان انگلیسی خود تأکید داشتند. در مواردی که این نوع یادگیری غیرعامدانه باشد از آن به‌عنوان یادگیری طبیعی یاد می‌شود. در واقع سوکت (۲۰۱۴) دو حالت برای یادگیری غیررسمی در نظر دارد که نقطه‌اشتراک آن‌ها یادگیری خارج از محیط کلاس است؛ با این تفاوت که یادگیری تصادفی در کاربران زبانی به‌طور ناخودآگاه صورت می‌گیرد و یادگیری خارج از کلاس در زبان‌آموزان به‌طور آگاهانه و هدفمند صورت می‌گیرد. در این مقاله به هر دوی این موارد یعنی یادگیری ناخودآگاه و یادگیری عامدانه و آگاهانه پرداخته می‌شود.

به گفته پیکارد (۱۹۹۶) گوش دادن به رادیو و خواندن روزنامه و رمان خارج از کلاس درس از جمله مهم‌ترین فعالیت‌های یادگیری زبان‌آموزان است. با توجه به سال چاپ این مقاله در اواسط دهه ۱۹۹۰، بدیهی است که در آن زمان، گوش کردن به رادیو و خواندن روزنامه و رمان به منظور تقویت زبان خارجی در اولویت بوده است؛ زیرا فناوری اینترنت و دسترسی به مواد چندرسانه‌ای تقریباً از سال ۲۰۰۰ به بعد رشد چشمگیری داشته است. سایر و بان (۲۰۱۴) در پژوهشی درباره شیوه‌های یادگیری زبان انگلیسی خارج از کلاس درس توسط دانش‌آموزان مکزیکی به مهم‌ترین موارد و فعالیت‌های مؤثر در یادگیری زبان انگلیسی خارج از محیط کلاس اشاره می‌کنند که از قرار ذیل است: گوش دادن به موسیقی انگلیسی، تماشای فیلم‌های انگلیسی، انجام بازی‌های ویدیویی، استفاده از اینترنت و غیره. از نظر این دو پژوهشگر (۲۰۱۴، ص ۳۲۶)، چنین فعالیت‌هایی به‌ویژه اگر در سنین پایین‌تر شروع شود سه پیامد مثبت خواهد داشت:

۱. داشتن نگرش مثبت نسبت به زبان انگلیسی و اشتیاق برای جستجوی فرصت‌هایی خارج از کلاس برای تمرین زبان انگلیسی؛

۲. توانایی استفاده از ابزارهای زبانی و فنی برای درک زبان انگلیسی در موقعیت‌های ارتباطی

حقیقی؛

۳. دسترسی به دامنه گسترده‌تری از امکانات فرهنگی و اجتماعی از طریق زبان انگلیسی.

فاریا سلطانا (۲۰۱۴) شیوه‌های یادگیری زبان انگلیسی خارج از محیط کلاس را در مورد صد دانشجو در یکی از دانشگاه‌های بنگلادش مورد مطالعه قرار داده است و از مواردی از جمله رسانه‌های الکترونیک، زیرنویس، موسیقی، فیلم، روزنامه و کتاب به‌عنوان رسانه‌های بالقوه در تقویت مهارت‌های زبانی آنها نام برده است و بر این باور است که بهتر است مواردی از این قبیل در برنامه‌های آموزشی زبان انگلیسی دانشجویان گنجانده شود. گراو (۲۰۰۹) پژوهشی انجام داده است که در آن به بررسی و مقایسه نحوه استفاده از زبان انگلیسی خارج از کلاس درس و نیز در کلاس درس توسط دانش‌آموزان دبیرستانی در آلمان پرداخته است. براساس این پژوهش، دانش‌آموزان در اوقات فراغت خود از طریق تماشای تلویزیون، گوش دادن به موسیقی، بازی‌های رایانه‌ای، استفاده از اینترنت و سفر، سطح زبان انگلیسی خود را ارتقا داده‌اند. گراو (۲۰۰۹) در مقایسه‌ای که درباره این فعالیت‌ها بین دختران و پسران انجام داده است به این نتیجه دست یافته است که پسران در مقایسه با دختران گرایش بیشتری به شرکت در بازی‌های رایانه‌ای دارند در حالی که دختران تماشای برنامه‌های انگلیسی‌زبان و نیز گوش دادن به موسیقی را ترجیح می‌دهند. ون‌من فت (۲۰۱۲) و اورهون (۲۰۱۸) نیز در پژوهش خود به این نتیجه دست یافته‌اند که از نظر زبان‌آموزان، تماشای فیلم و سریال نقش مؤثری در جهت تقویت مهارت‌های زبانی آنها خارج از کلاس ایفا می‌کند. براساس نتایج پژوهشی که ون‌مارسنیل (۲۰۱۷) انجام داده است، بیش از ۹۰ درصد از شرکت‌کنندگان پژوهش به‌طور مستمر به تماشای فیلم و سریال انگلیسی می‌پردازند. یافته‌های حاصل از پژوهش مانکریف (۲۰۱۲) تا حدی متفاوت بود؛ زیرا شرکت‌کنندگان در این پژوهش زمان بیشتری را به صحبت با افراد انگلیسی‌زبان، دوستان و خواندن کتاب اختصاص می‌دادند. البته لازم به ذکر است که شرکت‌کنندگان بر این باور بودند که تماشای فیلم و سریال در مقایسه با سایر موارد نقش مؤثرتری در تقویت مهارت‌های زبانی ایفا می‌کند.

قسمت بعدی مقاله به بررسی دقیق‌تر نقش محصولات دیداری‌شنیداری در یادگیری زبان می‌پردازد.

۲.۲. نقش محصولات دیداری شنیداری در یادگیری زبان

در چند سال اخیر پژوهشگران بسیاری بر کارکردهای مؤثر و مثبت ترجمه دیداری شنیداری در آموزش و یادگیری زبان‌های خارجی تأکید داشته‌اند. سرآغاز پژوهش‌های داده‌محور در این زمینه دهه ۸۰ میلادی است، زمانی که وندرپلنک (۱۹۸۸) در پژوهش خود به اهمیت زیرنویس در تقویت مهارت‌های زبانی زبان‌آموزان پی برد. از آن زمان تاکنون مقالات و کتاب‌های بسیاری در این زمینه منتشر شده‌اند که به‌عنوان جدیدترین این موارد می‌توان به ویژه‌نامه مجله *Translation and Translanguaging in Multilingual Contexts* در سال ۲۰۱۸ اشاره کرد. تحقیقات در این حوزه نه تنها بر زیرنویس (بین‌زبانی و درون‌زبانی) بلکه بر اهمیت دوبله و توصیف شفاهی^۱ نیز تأکید کرده‌اند؛ اگرچه در گذشته ترجمه به دلیل بروز خطاهای زبانی ناشی از زبان مادری به‌عنوان مانعی در آموزش زبان تلقی می‌شد (لاویسا، ۲۰۱۴). به نظر پائوسی و پرگو (۲۰۰۸) سطح مهارت‌های زبانی افرادی که در کشور آن‌ها زیرنویس شیوه اصلی پخش محصولات دیداری شنیداری است نسبت به افرادی که این محصولات را به‌صورت دوبله در اختیار دارند به مراتب بالاتر است. این دیدگاه نسبتاً قدیمی در تازه‌ترین مقاله براساس داده‌های حاصل از کشورهای مختلف جهان به اثبات رسیده است (روپرز میکولا و همکاران، ۲۰۱۹). البته این نتیجه تا حدی در یافته‌های مرکز شاخص بسندگی زبان انگلیسی ای/اف^۲ نیز مشهود است به طوری که کشورهایی از قبیل سوئد، هلند، سنگاپور و دانمارک بالاترین سطح توانش در زبان انگلیسی را دارند. نکته قابل تأمل آن است که در این کشورها استفاده از زیرنویس رویکرد غالب در پخش محصولات چندرسانه‌ای است (شاخص بسندگی زبان انگلیسی ای/اف، ۲۰۱۸).

براساس یافته‌های حاصل از پژوهش‌های داده‌محور پیشین، مکلاگین و همکاران (۲۰۱۸) به این نتیجه دست یافتند که تماشای محصولات چندرسانه‌ای به‌صورت زیرنویس شده نقش مؤثری در تقویت مهارت‌های شنیداری و گفتاری، افزایش آگاهی فرهنگی و مهارت‌های یادگیری در حالت کلی دارد. به‌زعم بانوس و سوکولی (۲۰۱۵، ص ۲۰۴) استفاده از مواد

1. audio-description

2. EF English Proficiency Index

آموزشی دیداری-شنیداری در کلاس خواه به صورت زیرنویس درون‌زبانی یا بین‌زبانی نتایج مثبت زیر را در پی دارد:

- ایجاد تنوع و جذابیت در محیط آموزشی
- افزایش انگیزه در زبان‌آموزان
- آشنایی زبان‌آموزان با عناصر فرهنگی و زبانی اصیل و معتبر که در بافت ارائه شده‌اند
- قابلیت تغییر براساس نیاز زبان‌آموزان و مدرسان
- تسهیل آموزش مهارت‌های زبانی
- امکان استفاده مستقل از آن‌ها توسط زبان‌آموزان

دانان (۲۰۱۰) نیز عقیده دارد که آموزش زبان از طریق ترجمه و دوبله مواد دیداری-شنیداری موجب افزایش دامنه واژگان، آگاهی از سیاق کلام، تأکید بر اختصار و تسلط بر عناصر فرازبانی می‌شود (ببینید مک‌لاکلین، ۲۰۱۹).

تمامی پژوهش‌های مذکور به‌طور عملی در بافت داخل کلاس انجام گرفته‌اند و با توجه به اینکه در دهه اخیر امکان دسترسی به فیلم و سریال‌های خارجی و نیز زیرنویس آن‌ها (درون‌زبانی یا بین‌زبانی) به سادگی فراهم شده است، این فرضیه قوت می‌گیرد که ظاهراً بخش اعظم یادگیری زبان به‌طور ناخواسته، تصادفی یا حداقل خارج از کلاس درس از طریق این محصولات در حال انجام است. به‌عنوان مثال، دایوال و پاواکانون (۱۹۹۵) در پژوهش‌های خود نشان داده‌اند که تماشای محصولات چندرسانه‌ای به صورت زیرنویس شده موجب یادگیری تصادفی واژگان می‌شود. در واقع در فیلم‌های زیرنویس شده استاندارد افراد از تصاویر و صداها این محصولات لذت می‌برند و داستان را از طریق زیرنویس دنبال می‌کنند. براساس نتایج حاصل از تازه‌ترین پژوهش‌ها در این حوزه، اطلاعات تصویری نقش بسیار مهمی در یادگیری تصادفی واژگان دارد. در واقع تصاویر از طریق غنی‌سازی یادگیری زبان، فرایند یادگیری را به‌طور عمیق‌تری تحکیم می‌بخشند (بیسون، وانهوفن، کانکلن و تونی، ۲۰۱۵).

براساس نتایج حاصل از پژوهش دیگری که به‌طور هم‌زمان در چند کشور اروپایی انجام شده است، کاربران زبان اصولاً برای تقویت مهارت‌های شنیداری و گفتاری خود برنامه‌های دیداری-شنیداری را به صورت زیرنویس شده تماشا می‌کنند و بسیاری از این افراد تجربه مثبتی از

تماشای برنامه‌های زیرنویس شده دارند به گونه‌ای که مهارت‌های خواندن و دانش عمومی آن‌ها در زبان خارجی تقویت شده است (ماریوتی، ۲۰۱۵). نتایج سایر پژوهش‌ها (لیندگرن و مونیوز، ۲۰۱۳) حاکی از این است که تماشای محصولات چندرسانه‌ای زیرنویس شده ارتباط مثبتی با توانش خواندن و درک شنیداری نوجوانان دارد. همچنین پژوهش مذکور نشان می‌دهد که گوش کردن به موسیقی و انجام بازی‌های ویدیویی نیز موجب تقویت توانش خواندن و درک شنیداری نوجوانان می‌شود اما تأثیر آن کمتر از تأثیر تماشای محصولات چندرسانه‌ای بر این موارد است. در پژوهش دیگری (پیترز، ۲۰۱۸) هم مشخص شد که نوجوانان فنلاندی مدت زمان زیادی را صرف گوش کردن به موسیقی خارجی و تماشای فیلم و سریال می‌کنند. همچنین براساس این پژوهش و پژوهش پیترز و وب (۲۰۱۸)، رابطه مثبتی میان تماشای فیلم و سریال و دانش واژگانی زبان‌آموزان وجود دارد.

در پژوهش دیگری توفالی و سوکت (۲۰۱۰) به این نتیجه دست یافتند که در مقایسه با مهارت‌های خواندن و نوشتن، زبان‌آموزان زمان بیش‌تری را به گوش کردن به موسیقی و تماشای فیلم و سریال به زبان انگلیسی خارج از کلاس درس اختصاص می‌دهند. در تحقیق کیفی دیگری مشخص شد که زبان‌آموزان، تماشای فیلم و سریال خارجی را در جهت تقویت مهارت‌های شنیداری و آشنایی با تلفظ و زبان روزمره مؤثر می‌دانند (سوکت و توفالی، ۲۰۱۲). کیوسایک و ساک (۲۰۱۲) نیز دریافتند که نیمی از شرکت‌کنندگان در پژوهش آن‌ها به‌طور منظم فیلم و سریال خارجی تماشا می‌کنند و بیش از نیمی از شرکت‌کنندگان فیلم و سریال را به زبان اصلی و با زیرنویس فرانسوی (زبان مادری شرکت‌کنندگان) تماشا می‌کنند. بیش از ۶۰ درصد از شرکت‌کنندگان پژوهش، فیلم و سریال را با هدف تقویت زبان انگلیسی خود تماشا می‌کنند. همچنین تقریباً بیش از ۷۵ درصد از زبان‌آموزان نیز بر این عقیده بودند که تماشای فیلم و سریال نقش مؤثری در یادگیری واژگان داشته است. توفالی و سوکت (۲۰۱۵) در تازه‌ترین پژوهش خود به بررسی دیدگاه مدرسان زبان درباره یادگیری غیررسمی پرداخته‌اند. نتایج حاکی از آن است که از نظر مدرسان، تعداد بسیاری از زبان‌آموزان به نحوی درگیر یادگیری غیررسمی و خارج از کلاس هستند و به نظر می‌رسد که یادگیری غیررسمی زبان، مهارت‌های زبانی‌ها آن‌ها از قبیل درک مطلب، تلفظ و غیره را تحت تأثیر مثبت خود قرار داده است. همچنین شیوه تدریس

مدرسان متأثر از این شیوه یادگیری دانشجویان بوده است؛ مثلاً گروهی از مدرسان در کلاس‌های خود از فیلم و سریال استفاده می‌کنند.

تا آنجا که نویسندگان این مقاله اطلاع دارند، تاکنون پژوهش‌چندانی در زمینه فرایند یادگیری زبان در خارج از کلاس و نقش فیلم و سریال در یادگیری غیررسمی در ایران انجام نشده است. برای پر کردن این خلأ پژوهشی و با عنایت به پیشینه‌ای که شرح داده شد، این جستار می‌کوشد تا به پرسش‌های زیر پاسخ دهد:

۱. زبان‌آموزان دانشگاهی در زمینه یادگیری زبان انگلیسی خارج از کلاس با کدام فعالیت‌ها و به چه میزان درگیرند؟

۲. به چه میزانی زبان‌آموزان دانشگاهی تماشای فیلم و سریال را برای یادگیری زبان انگلیسی مثبت ارزیابی می‌کنند؟

۳. چرا زبان‌آموزان دانشگاهی تماشای فیلم و سریال را برای یادگیری زبان مناسب می‌دانند و چگونه از مزیت‌های آن بهره‌مند می‌شوند؟

۳. روش پژوهش

۳.۱. شرکت‌کنندگان

با توجه به ماهیت سؤال‌های پژوهش، در این پژوهش تلاش شد تا داده‌ها به دو صورت کمی و کیفی جمع‌آوری شود؛ یعنی برای پاسخ به پرسش‌های پژوهش از روش ترکیبی^۱ استفاده شد (مایستر، ۲۰۱۸). دو سؤال اول پژوهش با شیوه کمی و سؤال آخر هم به کمک شیوه کیفی پاسخ داده شدند. در بخش کمی این پژوهش، ۱۲۰ زبان‌آموز شرکت کردند که داده‌های مربوط به ۱۶ نفر به دلیل نقص از فرایند تحلیل کنار گذاشته شد. در مجموع ۱۰۴ دانشجوی سال اول کارشناسی از سه دانشگاه دولتی بجنورد (۵۸ نفر)، شهید باهنر کرمان (۲۸ نفر) و فردوسی مشهد (۱۸ نفر) از رشته‌های مختلفی همچون فیزیک، اقتصاد، مهندسی برق، مهندسی صنایع، دامپزشکی، نقشه‌برداری، علم اطلاعات و دانش‌شناسی و زبان و ادبیات فارسی در این پژوهش شرکت کردند که ۵۹/۸۱ درصد آن‌ها دانشجوی خانم و مابقی دانشجوی آقا بودند. انتخاب

1. mixed-methods

دانشجویان سال اول به این دلیل بود که عموماً درس زبان عمومی خارجه در سال اول کارشناسی ارائه می‌شود. دانشجویان شرکت‌کننده در زمان انجام این پژوهش درس زبان انگلیسی عمومی را می‌گذراندند که میانگین سنی آن‌ها ۱۹/۰۴ گزارش شد. بنابراین، نتایج این پژوهش احتمالاً برای این گروه سنی صدق خواهد کرد. در بخش کیفی پژوهش شش دانشجو از دانشگاه بجنورد شرکت کردند (رجوع شود به ضمیمه). شرکت‌کنندگان بخش کیفی براساس علاقه آن‌ها به تماشای فیلم و سریال و تجربه‌ای که در این زمینه داشتند انتخاب شدند.

۳.۲. ابزار پژوهش

از دو ابزار پرسش‌نامه (برای بخش کمی) و مصاحبه نیمه‌ساختاریافته (برای بخش کیفی) برای جمع‌آوری داده‌های پژوهش بهره گرفته شد. با توجه به اینکه پرسش‌نامه‌ای کاملاً مرتبط با اهداف پژوهش یافت نشد، پرسش‌نامه توسط نویسندگان طراحی شد. با وجود این، در بخش‌هایی از پرسش‌نامه از جمله موقعیت‌های مختلف یادگیری زبان از پژوهش‌های پیشین نیز استفاده شد (وانگ ۲۰۱۶؛ ون مارسنیل، ۲۰۱۷). پس از طراحی پرسش‌نامه توسط نویسندگان و مشورت با دو فرد آگاه در زمینه ترجمه و مطالعات زبان، یک نسخه از آن در میان شش شرکت‌کننده از دانشگاه فردوسی مشهد توزیع شد تا سنجش اولیه ابزار پژوهش انجام شود و اطمینان حاصل شود که سؤالات پرسش‌نامه از نظر شرکت‌کنندگان قابل فهم و عاری از ابهام است. پس از جمع‌آوری نظرات شرکت‌کنندگان در مرحله سنجش اولیه، برای توزیع پرسش‌نامه از وبسایت <http://www.cafepardazesh.ir> استفاده شد و داده‌ها به صورت آنلاین جمع‌آوری شد. پرسش‌نامه شامل سه بخش بود: الف. اطلاعات عمومی و پیش‌زمینه‌ای شرکت‌کنندگان، ب. موقعیت‌های مختلف یادگیری زبان و ج. یادگیری از طریق تماشای فیلم و سریال انگلیسی زبان. بخش موقعیت‌های مختلف یادگیری زبان شامل ۱۱ گویه با طیف پاسخ از بسیار زیاد (۶) تا اصلاً (۱) و بخش یادگیری از طریق فیلم و سریال شامل ۱۲ گویه و با طیف پاسخ از کاملاً موافقم (۵) تا کاملاً مخالفم (۱) بود. پایایی (کرونباخ آلفا) هر دو به بخش به ترتیب ۰/۸۶ و ۰/۹۰ گزارش شد و پایایی کل ابزار ۰/۸۹ گزارش شد.

۳.۳. فرایند پژوهش و تحلیل داده‌ها

فرایند جمع‌آوری داده‌های پژوهش یک ماه به طول انجامید. برای جمع‌آوری داده‌های کمی از مدرسان زبان انگلیسی دانشگاه‌های ذکر شده در بالا خواسته شد تا لینک آنلاین پرسش‌نامه را در گروه‌های کلاسی خود به اشتراک بگذارند تا دانشجویان از طریق ورود به محیط آنلاین پرسش‌نامه به سؤالات موردنظر پاسخ دهند. پس از جمع‌آوری داده‌های کمی، برای تحلیل آن‌ها از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۳ استفاده شد. تحلیل داده‌های کمی شامل آمار توصیفی از قبیل درصد و میانگین است. داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها پس از پیاده‌سازی توسط نویسندگان با روش «تحلیل موضوعی»^۱ (براون و کلارک، ۲۰۰۶) کدگذاری شدند.

۴. نتایج

۴.۱. نتایج داده‌های کمی

۴.۱.۱. اطلاعات پیش‌زمینه‌ای

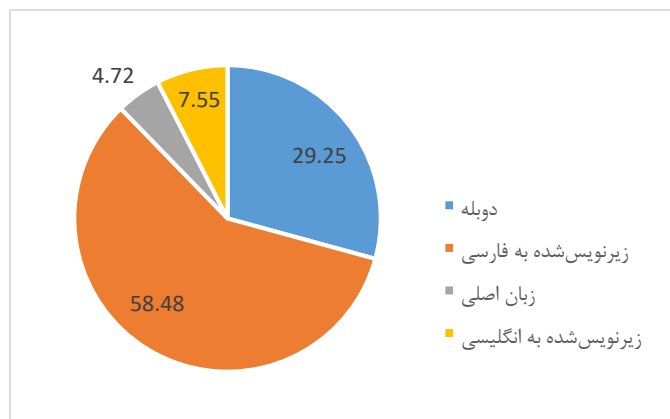
آمار توصیفی میزان تسلط دانشجویان بر زبان انگلیسی در مهارت‌های مختلف در جدول ۱ ارائه شده است. این اطلاعات براساس خوداظهاری شرکت‌کنندگان است؛ به همین دلیل ممکن است با محدودیت‌هایی مواجه باشد، هرچند اطلاعات خوداظهاری به شکلی منطقی با سنجش‌های عینی همبستگی دارد (ماریان، بلومفیلد و کاشونسکیا، ۲۰۰۷). با توجه به نتایجی که در جدول ۱ مشخص است، به نظر می‌رسد دانشجویان تنها در مهارت خواندن توانایی نسبی دارند چرا که بیش از نیمی از شرکت‌کنندگان مهارت‌های خواندن خود را بالاتر از متوسط و پیشرفته ارزیابی کردند (۳۶/۱۹ و ۱۱/۴۳ درصد). ولی در مهارت‌های ارتباطی همچون شنیداری و گفتاری توانایی بالایی ندارند. این نتایج تقریباً هم‌راستا با نتایج اخیر شاخص بسندگی زبان انگلیسی ای/اف درباره ایران است؛ ایران از جمله کشورهایی است که مردم آن توانش و بسندگی بسیار پایینی در زبان انگلیسی دارند و به نظر می‌رسد که این بسندگی در چند سال اخیر با کاهش همراه بوده است (شاخص بسندگی زبان انگلیسی ای/اف، ۲۰۱۸).

1. thematic analysis

جدول ۱. میزان مهارت زبان انگلیسی دانشجویان به درصد

مهارت	مبتدی	بالتر از مبتدی	متوسط	بالتر از متوسط	پیشرفته
شنیداری	۲۲/۴۳	۱۱/۲۱	۴۵/۷۹	۱۴/۹۵	۵/۶۱
گفتاری	۲۶/۴۲	۱۷/۹۲	۳۲/۰۸	۱۸/۸۷	۴/۷۲
خواندن	۹/۵۲	۱۳/۳۳	۲۹/۵۲	۳۶/۱۹	۱۱/۴۳
نوشتاری	۱۳/۲۱	۹/۴۳	۵۰/۹۴	۱۸/۸۷	۷/۵۵

نتایج مربوط به میزان تماشای فیلم و سریال خارجی نشان می‌دهد که مدت زمان تماشای فیلم و سریال خارجی در ۶۱/۶۹ درصد از دانشجویان کمتر از یک ساعت، در ۱۶/۸۲ درصد از دانشجویان دو تا سه ساعت، در ۱۰/۲۸ درصد از دانشجویان چهار تا پنج ساعت و تنها در ۱۰/۲۸ درصد از دانشجویان بیش از شش ساعت در طول هفته است. این در حالی است که تقریباً نیمی از دانشجویان به طور گسترده درگیر تماشای فیلم و سریال خارجی هستند. نتایج همچنین مؤید آن است که بیش از نیمی از دانشجویان، فیلم و سریال خارجی را با زیرنویس فارسی تماشا می‌کنند. با توجه به اینکه ایران کشوری است که دوبله شیوه رسمی پخش محصولات دیداری شنیداری است (خوش سلیقه و عامری، ۲۰۱۶؛ عامری و خوش سلیقه، ۲۰۱۸) این نتیجه کمی دور از انتظار بود (نمودار ۱). این نکته را نباید فراموش کرد که در ایران، وبسایت‌های بسیاری به صورت غیرقانونی فیلم و سریال‌های به روز خارجی را در اختیار بینندگان ایرانی گذاشته‌اند و با توجه به رویکرد غالب نظام دوبله ایران که در آن هر فیلم و سریالی دوبله نمی‌شود یا با تأخیر دوبله می‌شود، به طور حتم، بینندگان بسیاری به سمت زیرنویس غیرحرفه‌ای گرایش دارند تا فیلم و سریال مورد نظر خود را بدون تأخیر و سانسور تماشا کنند. همان‌طور که نمودار ۱ نشان می‌دهد، درصد کمی از شرکت‌کنندگان، فیلم و سریال را با زیرنویس درون‌زبانی تماشا می‌کنند و بیش‌تر این افراد ترجیح می‌دهند برنامه‌ی مورد نظر خود را با زیرنویس بین‌زبانی تماشا کنند.

نمودار ۱. شیوه تماشای فیلم و سریال خارجی

براساس دیگر نتایج، دانشجویان با اهداف متفاوتی به تماشای محصولات چندرسانه‌ای می‌پردازند که به قرار زیر است:

- یادگیری زبان (۳۱/۷۵ درصد)
- سرگرمی (۶۲/۶۹ درصد)
- سایر (۵/۵۶ درصد)

۴.۱.۲. یادگیری زبان انگلیسی خارج از کلاس

بخش دیگر پژوهش به این مسئله می‌پردازد که دانشجویان چه مدت زمانی را به فعالیت‌های یادگیری زبان خارج از کلاس اختصاص می‌دهند. جدول ۲ نتایج موقعیت‌های مختلف یادگیری در خارج از کلاس درس را گزارش می‌دهد و طیف پاسخ‌گویی از بسیار زیاد (۶) تا اصلاً (۱) است. در حالت کلی میانگین پاسخ‌گویی در دو طیف سه و دو یعنی متوسط و کم قرار گرفته است با وجود این، در ستون دوم جمع درصد گزینه‌های بسیار زیاد و زیاد برای درک بهتر نتایج آورده شده است.

جدول ۲. مدت زمان اختصاص یافته به موقعیت‌های مختلف یادگیری زبان

میانگین	جمع درصد بسیار زیاد و زیاد	گویه
۳/۵۲	۲۷/۹	گوش کردن به موسیقی انگلیسی
۳/۲۷	۲۱/۲	تماشای کلیپ‌های انگلیسی در شبکه‌های اجتماعی
۲/۹۲	۱۹/۴	بازی‌های تلفن همراه
۲/۸۶	۱۰/۶	تماشای فیلم انگلیسی
۲/۴۲	۹/۷	تماشای سریال انگلیسی
۲/۴۲	۱۰/۶	بازی‌های کامپیوتری انگلیسی
۲/۳۹	۵/۹	خواندن کتاب انگلیسی
۲/۱۳	۵/۹	خواندن مطالب آنلاین انگلیسی (وبسایت)
۲/۰۲	۳	تماشای برنامه‌های مستند انگلیسی
۱/۷۸	۱	خواندن مجله یا روزنامه انگلیسی
۱/۴۸	۱	گوش کردن به رادیو انگلیسی

براساس نتایج مندرج در جدول ۲، به نظر می‌رسد زبان‌آموزان زمان بیشتری را به گوش کردن به موسیقی انگلیسی، تماشای کلیپ‌های انگلیسی در شبکه‌های اجتماعی و تماشای فیلم و سریال انگلیسی اختصاص می‌دهند که البته با توجه به نتایج نمودار ۱ می‌توان پیش‌بینی کرد که تعداد زیادی از شرکت‌کنندگان فیلم و سریال خارجی را به صورت زیرنویس شده به فارسی، تماشا می‌کنند. این امر حاکی از این است که برنامه‌های چندرسانه‌ای از جذابیت بیشتری برخوردارند و به همین دلیل زبان‌آموزان ترجیح می‌دهند زمان بیشتری را به آن‌ها اختصاص دهند. نکته جالب توجه در جدول ۲ این است که به نظر می‌رسد زبان‌آموزان در مقایسه با برنامه‌های مستند که علاقه به تماشای آن‌ها تقریباً در رده‌های آخر جدول قرار گرفته است، علاقه بیشتری به فیلم و سریال یا همان ژانر داستانی دارند. این در حالی است که براساس تازه‌ترین پژوهش‌ها، تماشای مستند در مقایسه با ژانر داستانی به یادگیری تصادفی بیشتری می‌انجامد. دلیل این امر آن است که واژگان خاص در برنامه‌های مستند بیشتر تکرار می‌شود و این تکرار و مواجهه بیشتر با واژگان شانس یادگیری تصادفی را به شدت افزایش می‌دهد. دلیل دیگر این امر آن است که تصاویر ارتباط نزدیک‌تری با واژگان به کار رفته در کانال صوتی برنامه‌های مستند دارند (روجرز، ۲۰۱۸).

۴. ۱. ۳. یادگیری زبان از طریق فیلم و سریال

در بخش دیگری از پژوهش، دیدگاه دانشجویان درباره نقش تماشای فیلم و سریال در یادگیری زبان انگلیسی بررسی شد که نتایج آن در جدول سه گزارش شده است. طیف پاسخ‌گویی به آیت‌های این بخش از کاملاً موافقم (۵) تا کاملاً مخالفم (۱) بود. در حالت کلی میانگین پاسخ‌گویی در دو طیف چهار و سه یعنی موافقم و نظری ندارم قرار گرفته است اما در ستون دوم جمع درصد انتخاب گزینه‌های کاملاً موافق و موافق درک بهتر نتایج آورده شده است.

جدول ۳. نقش فیلم و سریال در یادگیری زبان انگلیسی

گویه	میانگین	جمع درصد موافق و کاملاً موافق
سودمندی زیرنویس فارسی برای درک بهتر گفت‌وگوهای فیلم و سریال	۴/۱۲	۸۰/۳
آشنایی با تلفظ واژگان	۴/۱۲	۸۳/۵
تقویت مهارت شنیداری	۴/۱۱	۸۵/۵
افزایش دایره واژگان	۳/۹۶	۷۵
افزایش دایره اصطلاحات	۳/۸۴	۶۴/۴
تقویت مهارت گفتاری	۳/۸	۷۱/۸
آشنایی با مسائل فرهنگی	۳/۷۷	۶۵/۴
آشنایی با موقعیت‌های مختلف یادگیری زبان	۳/۶۷	۶۲/۱
آشنایی با لهجه‌های مختلف زبان	۳/۶۴	۶۰/۸
ترجیح یادگیری از طریق تماشای فیلم و سریال	۳/۲۵	۴۵/۱
آشنایی با ساختار و گرامر زبان	۳	۲۷/۹

با توجه به نتایج مندرج در جدول شماره سه، دانشجویان تماشای فیلم و سریال را مؤثرترین عامل در آشنایی با تلفظ صحیح و تقویت مهارت‌های شنیداری می‌دانند. همچنین به نظر آن‌ها، بهره‌گیری از زیرنویس‌های فارسی برای درک بهتر محصولات چندرسانه‌ای مفید است. لازم به ذکر است که هیچ‌یک از گویه‌های این قسمت از پرسش‌نامه میانگینی کمتر از سه نداشتند؛ یعنی دانشجویان تقریباً با هیچ گویه‌ای مخالف نبودند؛ اما در مهم‌ترین قسمت پژوهش، از دانشجویان

درباره میزان علاقه آن‌ها به یادگیری زبان خارج از کلاس درس سؤال شد. به نظر می‌رسد که دانشجویان در این باره دیدگاه مثبت یا منفی نداشتند به طوری که میانگین پاسخ به این سؤال ۳/۲۵ بود یعنی ۲۶/۵ درصد نظر مخالف یا موافقی نداشتند اما ۲۸/۴ و ۴۵/۱ درصد از دانشجویان به ترتیب با این امر مخالف و موافق بودند. اما طیف قابل توجهی از این افراد علاقه خود به یادگیری زبان خارج از کلاس درس را بیان کردند.

در سؤال آخر از دانشجویان خواسته شد تا خلاصه‌ای از فعالیت‌های خارج از کلاس خود را در زمینه تقویت زبان انگلیسی ذکر کنند. البته تمام دانشجویان به این سؤال تشریحی پاسخ ندادند و پاسخ‌های دریافتی مشتمل بر موارد ذکر شده در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴. فعالیت‌های خارج از کلاس برای یادگیری زبان انگلیسی

شرکت در کلاس زبان	مطالعه کتاب‌های انتشارت لقمه
تماشای فیلم و سریال	خواندن متن‌های کوتاه انگلیسی
بازی‌های رایانه‌ای	خواندن کتاب‌های انگلیسی به همراه ترجمه فارسی
خواندن کتاب انگلیسی	کانال‌ها و گروه‌های مختلف زبان در تلگرام
چت انگلیسی	بازی‌های اینترنتی با الزام تکلم به زبان انگلیسی
تایپ فینگلیش	انجام فعالیت‌های مختلف به زبان انگلیسی
تماشای کلیپ‌های موسیقی	مطالعه لغات ۵۰۴ بر روی تلفن همراه
مطالعه لغات در فرهنگ لغت	

۴.۲. نتایج داده‌های کیفی

تعداد شش نفر از دانشجویان دانشگاه بجنورد که تجاربی در زمینه یادگیری زبان انگلیسی از طریق تماشای فیلم و سریال داشتند به دلخواه در این مصاحبه‌ها شرکت کردند. پرسش اصلی در این مصاحبه‌ها مبتنی بر شیوه‌های تماشای فیلم و سریال انگلیسی و نیز چگونگی بهره‌مندی از مزایای این امر در جهت تقویت مهارت‌های زبان انگلیسی بود. در این مصاحبه‌ها دانشجویان همچنین نظر خود را درباره شرکت در کلاس‌های آموزش زبان انگلیسی ابراز داشتند و در این اظهارنظرها به مقایسه میزان کارایی یادگیری زبان انگلیسی از طریق شرکت در کلاس‌های

آموزشی و نیز تماشای فیلم و سریال انگلیسی پرداختند. داده‌های حاصل از این مصاحبه‌ها با کمک «تحلیل موضوعی» کدگذاری شدند (براون و کلارک، ۲۰۰۶). به منظور کشف و استخراج مهم‌ترین مضامین مورد بحث در مصاحبه‌ها، پاسخ‌های دانشجویان به پرسش‌های مورد سؤال در این مصاحبه‌ها به دقت مورد تحلیل و بررسی قرار گرفت و تلاش شد تا هر یک از مضامین اصلی به مضامین فرعی مرتبط با آن تقسیم‌بندی شود. در فرایند کدگذاری داده‌ها، هریک از مضامین اصلی با مضامین فرعی مرتبط با آن در ذیل یک کد واحد طبقه‌بندی شدند و پس از بررسی و بازبینی این طبقه‌بندی‌ها، طرح نهایی آن تهیه شد. به طور خلاصه، براساس نتایج حاصل از این بررسی‌ها، در مباحث مطرح شده در این مصاحبه‌ها، مضامین اصلی از قرار ذیل بود.

۴. ۲. ۱. ترجیح یادگیری زبان انگلیسی از طریق تماشای فیلم و سریال زبان انگلیسی

به طور خلاصه، با توجه و تمرکز بر داده‌های مورد بررسی، مضمون شماره یک به مضامین فرعی زیر قابل تقسیم‌بندی است:

۴. ۲. ۱. ۱. یادگیری ناخودآگاه

مصاحبه‌شوندگان بر این امر اتفاق نظر داشتند که در فرایند یادگیری زبان انگلیسی از طریق تماشای فیلم و سریال انگلیسی که در مراحل اولیه همراه با زیرنویس انگلیسی بوده است، به طور ناخودآگاه، کلمات و اصطلاحات فیلم‌ها و سریال‌ها را در موقعیت‌های مشابه در زندگی واقعی به کار می‌بردند و تکرار این امر منجر به تقویت مهارت‌های گفتاری و شنیداری آن‌ها در زبان انگلیسی شده است. آن‌ها به طور نامحسوس و گاه ناگهانی متوجه تغییر سطح زبان انگلیسی خود شده‌اند که این امر حس رضایت و شادی را برای آنان به همراه داشته است. مصاحبه‌شوندگان، یادگیری ناخودآگاه را به عنوان نقطه قوت و تمایزی در یادگیری از طریق تماشای فیلم و سریال در مقایسه با یادگیری از طریق شرکت در کلاس‌های آموزش زبان انگلیسی ذکر کردند که مورد اخیر را شامل یادگیری آگاهانه می‌دانستند که در آن، مدت‌زمان قابل توجهی به یادگیری از طریق تقویت مهارت‌های دیداری و شنیداری اختصاص داده نمی‌شود. آن‌ها همچنین بر کارایی بیشتر یادگیری از طریق دیدن و شنیدن در مقایسه با یادگیری از طریق خواندن تأکید داشتند؛ زیرا فرایند ناآگاهانه یادگیری را مؤثرتر و ماندگارتر می‌دانستند.

۴. ۲. ۱. ۲. یادگیری موقعیت‌مند

یکی دیگر از دلایلی که مصاحبه‌شوندگان را به یادگیری زبان انگلیسی از طریق تماشای فیلم و سریال انگلیسی تشویق کرده است این است که آن‌ها از این طریق می‌توانند کلمات، جملات و اصطلاحات خاص را در موقعیت مناسب آن ببینند و بشنوند و عامل دیداری‌شنیداری به تثبیت بیشتر موارد فرا گرفته شده کمک می‌کند و عدم وجود این عامل در فرایند یادگیری از طریق خواندن، منجر به فراموشی سریع موارد مذکور می‌شود؛ زیرا یادآوری و مرور این موارد از طریق خواندن، اتصال ذهنی زبان‌آموزان را با موقعیت‌های دیده یا شنیده شده برقرار نمی‌کند و عدم موقعیت‌مندی در این شیوه، عامل نارضایتی زبان‌آموزان و ناکارآمدی آنان در رابطه با مهارت‌های دیداری‌شنیداری است. همچنین با توجه به اینکه شرکت‌کنندگان فیلم و سریال را به صورت زیرنویس درون‌زبانی و بین‌زبانی تماشا می‌کنند می‌توان به نقش مثبت و مؤثر زیرنویس در یادگیری هرچه بهتر موارد مذکور اشاره کرد.

۴. ۲. ۱. ۳. یادگیری جبرگریز

از جمله مواردی که مصاحبه‌شوندگان را به سمت یادگیری زبان انگلیسی از طریق تماشای فیلم و سریال انگلیسی سوق داده است این است که برخلاف یادگیری از طریق شرکت در کلاس‌های آموزشی زبان انگلیسی، تماشای فیلم و سریال انگلیسی در خارج از محیط کلاس، عاری از جبر و قانون‌مندی است و در نتیجه، یادگیری زبان انگلیسی تحت فشار و اجبار صورت نمی‌گیرد و به انتخاب، تصمیم و برنامه‌ریزی زمانی دلخواه آنان بستگی دارد. از نظر آنان، آزادی عمل، یادگیری را با حس رضایت خاطر توأم می‌سازد.

۴. ۲. ۱. ۴. یادگیری مفرح

مصاحبه‌شوندگان در مراحل اولیه تماشای فیلم و سریال به زبان انگلیسی، به جنبه تفریحی و سرگرم‌کنندگی آن توجه داشته‌اند، با این وجود حتی در مراحل بعد که به صورت هدفمند و به منظور یادگیری زبان انگلیسی به تماشای فیلم و سریال انگلیسی پرداخته‌اند نیز به جنبه تفریحی آن توجه داشته‌اند. آنان بر آسانی و راحتی این نوع یادگیری تأکید داشتند. نکته قابل تأمل در این مصاحبه‌ها این است که بیشتر مصاحبه‌شوندگان تماشای فیلم را به تماشای سریال به دلیل

پایان‌پذیری سریع آن ترجیح می‌دهند و این نکته را می‌توان در ارتباط با یادگیری با حداقل سطح کوشش که نشانه‌ای از اهمیت بعد تفریحی یادگیری از این طریق است در نظر گرفت. براساس نظر یکی از مصاحبه‌شوندگان (شرکت‌کننده شماره ۱) که تسلط بیشتری در مهارت‌های دیداری‌شنیداری داشت، تماشای سریال انگلیسی از منظر تقویت مهارت شنیداری مؤثرتر از تماشای فیلم انگلیسی است، زیرا تداوم سریال منجر به آشنایی بیشتر بیننده با شخصیت‌های سریال و همچنین لهجه آن‌ها می‌شود چون به تدریج گوش بیننده با صدای شخصیت‌ها مأنوس می‌شود در حالی که چنین موقعیتی در مورد فیلم چندان فراهم نمی‌شود. بیشتر مصاحبه‌شوندگان، یادگیری از طریق فعالیت‌های کلاسی را فرایندی زمان‌بر و خسته‌کننده می‌دانستند که در مقایسه با یادگیری از طریق تماشای فیلم و سریال، نقش کم‌رنگ‌تری در تقویت مهارت شنیداری، افزایش دامنه لغات و اصطلاحات در زبان انگلیسی و نیز ماندگاری موارد فرا گرفته شده دارد.

۴.۲.۲. شیوه‌های یادگیری زبان انگلیسی از طریق تماشای فیلم و سریال

در ادامه فرایند تحلیل داده‌های مستخرج از مصاحبه‌ها، مضمون شماره دو و نیز به مضامین فرعی زیر قابل تقسیم‌بندی است:

۴.۲.۲.۱. شیوه‌های تماشای فیلم و سریال

بیشتر مصاحبه‌شوندگان، در مراحل اولیه یادگیری زبان انگلیسی، از زیرنویس انگلیسی فیلم و سریال‌ها استفاده کرده‌اند و به تدریج با توجه به تأثیر این امر در تقویت زبان انگلیسی، از استفاده از زیرنویس بی‌نیاز شده‌اند یا کمتر به آن اتکا دارند. اگرچه برخی از این افراد ابتدا از زیرنویس فارسی برای فهم فیلم و سریال استفاده کرده‌اند و در دفعات بعدی تماشای فیلم و سریال به زیرنویس انگلیسی متوسل شده‌اند. تمام این افراد بر مؤثر بودن استفاده از زیرنویس انگلیسی فیلم و سریال‌ها به‌ویژه در مراحل اولیه یادگیری زبان انگلیسی اتفاق نظر داشتند.

۴.۲.۲.۲. چگونگی یادگیری زبان انگلیسی از طریق زیرنویس فیلم و سریال

تعدادی از مصاحبه‌شوندگان در هنگام تماشای فیلم و سریال انگلیسی با زیرنویس انگلیسی، به تمام کلمات و جملات زیرنویس توجه داشته‌اند و حتی در صورت نیاز به ایجاد وقفه در تماشای فیلم و سریال، تلاش داشته‌اند تا تمام اقلام زبانی موجود در زیرنویس را با آنچه در فیلم

و سریال می‌شنوند تطبیق دهند و این امر فرایند تماشای فیلم و سریال را گاه، فرایندی زمان‌بر ساخته است اما نتیجه کار تا حدی برای آنان رضایت‌بخش بوده است. بعضی از این افراد (شرکت‌کنندگان شماره ۲، ۴ و ۵) هنگام تماشای فیلم و سریال انگلیسی به کمک زیرنویس، دفترچه یادداشتی به همراه داشته‌اند تا کلمات، اصطلاحات یا جملاتی را که از نظر آن‌ها خاص یا جدید و قابل توجه بوده است ثبت کنند و در زمان‌های بعد با مراجعه به موارد ثبت‌شده قادر بوده‌اند موقعیت و بافت کاربردی آن موارد را در فیلم و سریال‌ها به خاطر بیاورند؛ اما بعضی از این افراد (شرکت‌کنندگان شماره ۱ و ۳) عقیده داشتند که نیازی به ثبت و نوشتن موارد زبانی جدید و خاص که در زیرنویس فیلم و سریال‌ها با آن‌ها مواجه می‌شدند نداشته‌اند و در حین تماشای فیلم و سریال انگلیسی در جستجوی یافتن معانی اقلام زبانی جدید نبوده‌اند؛ زیرا توجه عمده آن‌ها بر نوع استفاده از کلمات و موقعیت جملات و اصطلاحات در فیلم و سریال‌ها معطوف بوده است. برای نمونه، یکی از این افراد (شرکت‌کننده شماره ۱)، تنها کلمات و اصطلاحات بسیار خاص و جالب را در فرهنگ لغت همراه خود یادداشت کرده است و هر از گاهی به آن‌ها مراجعه می‌کند و این امر را باعث ماندگاری بیشتر این موارد زبانی خاص در ذهن می‌داند.

۴. ۲. ۳. خلاقیت‌های فردی برای تسهیل یادگیری زبان انگلیسی از طریق تماشای فیلم و

سریال

به‌کارگیری خلاقیت‌های فردی در فرایند یادگیری زبان انگلیسی از طرق مختلف امری معمول است و به همین دلیل از مصاحبه‌شوندگان خواسته شد تا تجارب خود در این زمینه را ذکر کنند. البته برخی از این افراد (شرکت‌کنندگان شماره ۵ و ۶) اشاره کردند که خلاقیت فردی خاصی در این زمینه نداشته‌اند و تنها به اختصاص زمان بیشتری به تماشای فیلم و سریال انگلیسی به منظور یادگیری زبان انگلیسی و یا تکرار تماشای یک فیلم و سریال اکتفا کرده‌اند. یکی از مصاحبه‌شوندگان (شرکت‌کننده شماره ۱) درباره تجربه خود در زمینه به‌کارگیری خلاقیت فردی در یادگیری زبان از این طریق به این امر اشاره می‌کند که به مدت ۴ تا ۵ سال هر شب با سریال می‌خوابیده است البته به این صورت که سریال‌های پُردیالوگ را که بازی بدن در آن‌ها حضور کم‌رنگ‌تری در مقایسه با دیالوگ داشته، انتخاب و آن‌ها را به فایل صوتی تبدیل می‌کرده است و شب‌ها در حین گوش کردن به این فایل‌های صوتی قادر به مرور جنبه‌های دیداری آن موارد

شنیداری و در واقع تجسم صحنه‌های مربوط به دیالوگ‌ها بوده است. یکی دیگر از این افراد (شرکت‌کننده شماره ۴) که از دفترچه یادداشت برای ثبت موارد زبانی مهم در زیرنویس‌ها استفاده می‌کرده به تجسم صحنه‌های مربوط به این موارد در فیلم و سریال‌ها توجه داشته است. از دیگر خلاقیت‌های فردی در این زمینه می‌توان به جایگزین کردن خود با یکی از شخصیت‌ها در فیلم و سریال‌ها و تکرار دیالوگ‌های آن‌ها در حین تماشای فیلم و سریال و نیز تمرین و تکرار موارد فراگرفته‌شده در زندگی روزمره و با افراد واقعی اشاره کرد (شرکت‌کننده شماره ۲).

۵. بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش، یادگیری زبان انگلیسی خارج از کلاس درس به همراه نقش تماشای فیلم و سریال انگلیسی در این امر بررسی شد. براساس یافته‌های حاصل از تحلیل داده‌ها، زبان‌آموزان زمان بیشتری را به برنامه‌های چندرسانه‌ای از جمله موسیقی و فیلم و سریال اختصاص می‌دهند. این در حالی است که مواردی همچون خواندن کتاب، مجله یا روزنامه انگلیسی چندان مورد توجه آن‌ها نیست. دلایل زیر بر صحت این امر دلالت دارند:

۱. دسترسی آسان و ارزان افراد به فیلم و سریال و موسیقی خارجی در ایران؛
۲. جذابیت محصولات دیداری شنیداری به‌ویژه به این دلیل که در آن تصاویر و صداها معنا سازند؛
۳. امکان تقویت همزمان مهارت‌های خواندن، شنیدن و تلفظ از طریق تماشای فیلم و سریال همراه با زیرنویس انگلیسی؛
۴. تسهیل فرایند یادگیری و درک به موجب ماهیت چندرسانه‌ای فیلم و سریال (گیچون و مک‌لوران، ۲۰۰۸).

یکی از نتایج جانبی پژوهش این بود که در حدود ۶۰ درصد از شرکت‌کنندگان، فیلم و سریال خارجی را با زیرنویس فارسی تماشا می‌کنند که این امر در راستای مقاله کیوسایک و سوک (۲۰۱۲) است. از منظر ترجمه دیداری شنیداری، این نتیجه همچنین در راستای نتایج پژوهشگران اروپایی است که نشان داده‌اند حتی در کشورهایی همچون اسپانیا که دبله شیوه غالب پخش برنامه‌های دیداری شنیداری است، دانشجویان گرایش خاصی به تماشای محصولات دیداری شنیداری به صورت زیرنویس دارند (ماتامالا، پرگو و بوتیرولی، ۲۰۱۷). بنابراین شاید

بتوان پیش‌بینی کرد که در آینده سطح بسندگی زبانی ایرانی‌ها افزایش خواهد یافت چون افراد گرایش بیشتری به تماشای فیلم و سریال انگلیسی پیدا کرده‌اند.

به‌طور کلی نتیجه اصلی بخش اول مبنی بر تماشای زیاد فیلم و سریال و گوش کردن فراگیر به موسیقی در یادگیری زبان، در مقایسه با سایر برنامه‌های خارج از کلاس دانشجویان، هم‌راستا با نتایج پژوهش گراو (۲۰۰۹)، من فت وو (۲۰۱۲)، سایر و بان (۲۰۱۴)، ون مارسنیل (۲۰۱۷) و اورهون (۲۰۱۸) است. لازم به ذکر است که به‌طور دقیق نمی‌توان گفت که آیا زبان‌آموزان این فعالیت‌های خارج از کلاس درس را فقط برای تفریح و سرگرمی انجام می‌دهند یا به‌نحوی در پی یادگیری نیز هستند. با وجود این، واضح است که زبان‌آموزان در زندگی روزمره خود با برخی فعالیت‌های خاص بیشتر درگیرند همچون تماشای گسترده فیلم و سریال خارجی، و این امر می‌تواند منجر به یادگیری تصادفی شود. به گفته وب و نیشن (۲۰۱۷)، زمان کلاس‌های زبان محدود است به‌طوری که زبان‌آموز فرصت چندانی برای یادگیری واژگان در حجم بالا ندارد. به‌زعم وب (۲۰۱۵)، یادگیری تصادفی واژگان از طریق تماشای فیلم و سریال به‌راحتی صورت می‌پذیرد؛ زیرا در هنگام تماشای قسمتی از سریال یا فیلم واژگان خاصی تکرار می‌شود و هرچه این تکرار بیشتر شود احتمال یادگیری آن واژه نیز افزایش پیدا می‌کند (وب ۲۰۰۷). برای مثال، وب و روجرز (۲۰۰۹) بر این باورند که تماشای یک ساعت فیلم و سریال در روز به‌مدت یک سال منجر به یادگیری تصادفی واژگانی بسیار زیادی می‌شود. به‌طور کلی هشت تا ده بار مواجهه با واژه جدید، یادگیری آن را بسیار تسهیل می‌کند (پیترز و وب، ۲۰۱۸). این نتایج را می‌توان از منظر نظریه یادگیری چندرسانه‌ای (میر و مورنو، ۱۹۹۸) بررسی کرد؛ براساس این نظریه وقتی زبان‌آموز هم‌زمان به اطلاعات تصویری و صوتی دسترسی دارد، تلاش می‌کند در ذهن خود میان آن‌ها ارتباط ایجاد کند. ترکیب چنین ارتباطی با دانش پیشینی زبان‌آموز موجب تسهیل یادگیری زبان می‌شود.

به نظر می‌رسد شرکت‌کنندگان تماشای فیلم و سریال را از سه جنبه مثبت ارزیابی کردند: آشنایی با تلفظ واژگان، تقویت مهارت‌های شنیداری و افزایش دامنه واژگان. پژوهش‌های روجرز (۲۰۱۳) و لیندگرن و مونیوز (۲۰۱۳) نیز بر این امر صحنه می‌گذارد. در واقع فیلم‌ها و سریال‌های انگلیسی حاوی نمونه‌های نسبتاً واقعی از گفتار روزمره مردم انگلیسی‌زبان است و می‌تواند منبع

بسیار مناسبی برای تقویت موارد مذکور باشد (وب، ۲۰۱۵). اما زبان‌آموزان شرکت‌کننده در پژوهش حاضر تقریباً تمامی گویه‌های این بخش از پرسش‌نامه را مثبت ارزیابی کردند. این نکته را هم باید متذکر شد که پژوهش‌های جدید حاکی از این است که داشتن دانش واژگانی و دستور زبان در سطح نسبتاً بالا به همراه عوامل شناختی در درک شنیداری افراد نقش مهمی در راستای ارتقای سطح مهارت‌های زبانی دارند.

با توجه به داده‌های بخش کیفی مقاله، تعدادی از شرکت‌کنندگان با توجه به پیش‌زمینه خوبی که در زبان انگلیسی دارند، تماشای فیلم و سریال را فرصتی مناسب برای یادگیری بیشتر زبان می‌دانند. در واقع این فعالیت مهم‌ترین فعالیت خارج از کلاس درس در جهت تقویت زبان انگلیسی است. دلیل این امر هم همان‌طور که شرکت‌کنندگان در بخش کیفی اعلام کردند این است که یادگیری به این طریق انگیزه‌بخشی بالایی دارد زیرا تماشای فیلم و سریال برای فرد جذاب است (گروبا، ۲۰۰۶؛ وانگ، ۲۰۱۲) و آن جبری که در کلاس‌های درس وجود دارد در این زمینه بی‌معنا می‌شود؛ چون فرد، خود، مسئولیت یادگیری را به عهده دارد. همچنین مسئله موقعیت‌مندی را نباید فراموش کرد. تماشای فیلم و سریال می‌تواند موقعیت‌های بسیار واقعی را در اختیار زبان‌آموز قرار دهد و افراد می‌توانند زبان را در بافت و کاربرد واقعی خود یاد بگیرند. به نظر وندرپلنک (۲۰۱۶)، هیچ معلم و کلاسی نمی‌تواند به اندازه برنامه‌های چندرسانه‌ای موقعیت‌ها و مدل‌های مختلف زبان خارجی را در اختیار زبان‌آموز قرار دهد.

نکته دیگری که در این پژوهش مورد توجه قرار گرفته است استفاده از زیرنویس در تماشای محصولات دیداری شنیداری است، در قسمت کمی پژوهش مشخص شد که زیرنویس بین‌زبانی بیش‌تر مورد استفاده قرار می‌گیرد نه به این دلیل که با هدف یادگیری صورت می‌گیرد بلکه، بلکه احتمالاً به دلیل اینکه زیرنویس درک مطلب را تسهیل می‌کند و همه افراد ممکن است فیلم و سریال را صرفاً به دلیل یادگیری زبان تماشا نکنند بلکه لذت و تفریح ممکن است قسمت مهمی از انگیزه اولیه باشد. البته استفاده از زیرنویس بین‌زبانی شاید برای یادگیری زبان در مراحل اولیه مفیدتر باشد ولی در قسمت کیفی مشخص شد که زیرنویس درون‌زبانی در میان گروهی از افراد استفاده می‌شود به این دلیل که، همان‌طور که تحقیق وینک، گس و سیدورنکو (۲۰۱۰) نیز نشان می‌دهد، زبان‌آموزانی که محصولات چندرسانه‌ای را همراه با زیرنویس تماشا می‌کنند،

در مقایسه با افرادی که از زیرنویس استفاده نمی‌کنند، درک مطلب بالاتری دارند. همچنین این امر، مهارت‌های درک مطلب زبان‌آموز را تقویت می‌کند. (ماریوتی، ۲۰۱۵)

از مهم‌ترین کاربردهای این تحقیق این است که معلمان زبان می‌توانند قسمتی از زمان کلاس را به فیلم و سریال اختصاص دهند؛ زیرا به نظر می‌رسد زبان‌آموزان به تماشای فیلم و سریال علاقه بیشتری دارند و این امر انگیزه و سرعت یادگیری در آن‌ها را افزایش می‌دهد (فروموسلو، دی‌مایر و دونش و گوتیرس کولون، ۲۰۱۵). محدودیت زمانی کلاس‌های زبان، امکان آموزش طیف وسیعی از واژگان را برای زبان‌آموزان فراهم نمی‌کند (وب، ۲۰۱۵)، به همین دلیل آن‌ها می‌توانند تماشای فیلم و سریال را در خارج از کلاس درس به‌عنوان منبع کمکی به زبان‌آموزان پیشنهاد کنند. به گفته وب (۲۰۱۵) تماشای سریال نسبت به فیلم سینمایی اهمیت بیشتری دارد؛ زیرا مدت‌زمان پخش سریال کوتاه‌تر است (برای مثال سریال‌های کم‌مدی ۲۰ دقیقه‌ای) و دانش پیش‌زمینه‌ای با تماشای قسمت‌های مختلف سریال افزایش می‌یابد.^۱ همچنین نباید از جنبه‌های مثبت روانی یادگیری خارج از کلاس غافل شد. همان‌طور که نتایج کیفی این پژوهش نیز نشان داد، این نوع یادگیری خارج از کلاس برای دانشجویان مفرح‌تر است؛ زیرا عاری از استرس و دغدغه موجود در کلاس است و فعالیتی زبان‌آموز محور است. یعنی در آن زبان‌آموز به‌طور مستقل عمل می‌کند و مسئولیت یادگیری خود را بر عهده دارد و کنترل‌کننده اصلی فرایند و محتوای یادگیری زبانی خود است (بنسن، ۲۰۱۱).

این پژوهش مانند سایر پژوهش‌ها با محدودیت‌هایی همراه است. داده‌های این پژوهش از نمونه محدود انتخاب شدند و محدود به حوزه دانشگاه است. پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آتی طیف وسیع‌تری از زبان‌آموزان را در تحقیق خود در نظر بگیرند. همچنین پیشنهاد می‌شود که از زبان‌آموزان آموزشگاه‌های خصوصی نیز در پژوهش‌های آتی استفاده شود؛ زیرا بخش اعظمی از یادگیری زبان در ایران در آموزشگاه‌ها و مؤسسات خصوصی صورت می‌گیرد. برای بررسی ابعاد عمیق‌تری از تأثیر تماشای فیلم و سریال بر یادگیری زبان، انجام پژوهش‌هایی از طریق طراحی آزمایش پیشنهاد می‌شود. پژوهش‌های آتی باید دقیقاً به نقش مثبت یا منفی ترجمه

۱. با توجه به اینکه استفاده از مواد دیداری شنیداری در کلاس باید براساس اصول و قواعد باشد، معلمان برای اطلاعات بیشتر می‌توانند به پژوهش وب (۲۰۱۵) رجوع کنند.

دیداری شنیداری در یادگیری زبان دوم در خارج از کلاس درس بپردازد؛ مثلاً زبان‌آموزان تا چه اندازه فکر می‌کنند که تماشای فیلم و سریال زیرنویس شده به فارسی می‌تواند در تقویت مهارت زبانی آن‌ها کمک کند. اگرچه زبان‌آموزان مهم‌ترین کارگزاران یادگیری زبان انگلیسی هستند، مدرسان زبان نیز نقش بسیار مهمی در تشویق آن‌ها به یادگیری زبان خارج از کلاس دارند. به همین دلیل لازم است دیدگاه‌ها و نظرات مدرسان نیز در این باره بررسی شود. با توجه به اینکه زبان انگلیسی مهم‌ترین زبان خارجی در ایران است و بیشتر محصولات سینمایی دوبله یا زیرنویس شده در ایران محصول ایالات متحده است، این سؤال مطرح می‌شود که آیا مسئله بررسی شده در این پژوهش در یادگیری سایر زبان‌ها مثل آلمانی، فرانسوی و حتی عربی که سهم بسیار پایینی از تولید محصولات سینمایی جهان را دارند نیز صدق می‌کند.

قدردانی

نگارندگان بر خود لازم می‌دانند از خانم آزیتا قاضی‌زاده، دانشجوی دکتری مطالعات ترجمه در دانشگاه علامه طباطبائی، به خاطر کمک در جمع‌آوری داده‌های این پژوهش تشکر نمایند.

کتابنامه

خوش‌سلیقه، م.، و فاضلی حق‌پناه، ا. (۱۳۹۵). فرایند و ویژگی‌های زیرنویس غیرحرفه‌ای در ایران. *مطالعات زبان و ترجمه*، ۴۹(۲)، ۶۷-۹۵.

- Ameri, S., & Khoshsaligheh, M. (2018). Exploring the attitudes and expectations of Iranian audiences in terms of professional dubbing into Persian. *Hermes*, 57, 175-193.
- Baños, R., & Sokoli, S. (2015). Learning foreign languages with ClipFlair: Using captioning and revoicing activities to increase students' motivation and engagement. In K. Borthwick, E. Corradini, & A. Dickens (Eds.), *10 Years of the LLAS ELearning Symposium: Case Studies in Good Practice* (pp. 203-213). Dublin, Ireland: Research-publishing.net.
- Benson, P. (2011). *Teaching and researching autonomy* (2nd ed.). London, England: Pearson.
- Bisson, M. J., van Heuven, W. J., Conklin, K., & Tunney, R. J. (2015). The role of verbal and pictorial information in multimodal incidental acquisition of foreign

- language vocabulary. *The Quarterly Journal of Experimental Psychology*, 68(7), 1306-1326. doi:10.1080/17470218.2014.979211
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. doi:10.1191/1478088706qp063oa
- Danan, M. (2010). Dubbing projects for the language learner: a framework for integrating audiovisual translation into task-based instruction. *Computer Assisted Language Learning*, 23(5), 441-456. doi:10.1080/09588221.2010.522528
- EF English Proficiency Index. (2018). EF EPI score for Iran. Retrieved from <https://www.ef.com/ir/epi/regions/middle-east/iran>
- Frumuselu, A. D., De Maeyer, S., Donche, V., & Colon Plana, M. d. M. G. (2015). Television series inside the EFL classroom: Bridging the gap between teaching and learning informal language through subtitles. *Linguistics and Education*, 32, 107-117. doi:10.1016/j.linged.2015.10.001
- Gambier, Y., Caimi, A., & Mariotti, C. (Eds.). (2015). *Subtitles and language learning: Principles, strategies and practical experiences*. Bern, Switzerland: Peter Lang.
- Gruba, P. (2006). Playing the videotext: A media literacy perspective on video-mediated L2 listening. *Language Learning and Technology*, 10(2), 77-92
- Guichon, N., & McLornan, S. (2008). The effects of multimodality on L2 learners: Implications for CALL resource design. *System*, 36(1), 85-93. doi:10.1016/j.system.2007.11.005
- Incalcaterra McLoughlin, L. (2019). Audiovisual translation in language teaching and learning. In L. Pérez-González (Ed.), *The Routledge handbook of audiovisual translation* (pp. 483-497). London, England: Routledge.
- Incalcaterra McLoughlin, L., Lertola, J., & Talaván, N. (2018). Audiovisual translation in applied linguistics: Educational perspectives. 4(1), 1-8. doi:10.1075/ttmc.00001.edi
- Khoshsaligheh, M., & Ameri, S. (2016). Ideological considerations and practice in official dubbing in Iran. *Altre Modernità*, 15(Special Issue), 232-250. doi:10.13130/2035-7680/6864
- Kusyk, M., & Sockett, G. (2012). From informal resource usage to incidental language acquisition: language uptake from online television viewing in English. *ASp*, 62, 45-65.
- Laviosa, S. (2014). *Translation and language education: Pedagogical approaches explained*. London, England: Routledge.
- Lindgren, E., & Muñoz, C. (2013). The influence of exposure, parents, and linguistic distance on young European learners' foreign language comprehension. *International Journal of Multilingualism*, 10(1), 105-129. Doi :10.1080/ 14790718.2012. 679275
- Little, D. (2007). Language Learner Autonomy: Some Fundamental Considerations Revisited. *Innovation in Language Learning and Teaching*, 1(1), 14-29. doi:10.2167/illt040.0

- Man-fat Wu, M. (2012). Beliefs and out-of-class language learning of Chinese-speaking ESL learners in Hong Kong. *New Horizons in Education*, 60(1), 35-52.
- Marian, V., Blumenfeld, H. K., & Kaushanskaya, M. (2007). The language experience and proficiency questionnaire (leap-q): Assessing language profiles in bilinguals and multilinguals. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 50(4), 940-967.
- Mariotti, C. (2015). A survey on stakeholders' perceptions of subtitles as a means to promote foreign language learning. In Y. Gambier, A. Caimi, & C. Mariotti (Eds.), *Subtitles and language learning* (pp. 83-104). Bern, Switzerland: Peter Lang.
- Matamala, A., Perego, E., & Bottiroli, S. (2017). Dubbing versus subtitling yet again?: An empirical study on user comprehension and preferences in Spain. *Babel*, 63(3), 423-441. doi:10.1075/babel.63.3.07mat
- Mayer, R. E., & Moreno, R. (1998). A Split-Attention Effect in Multimedia Learning: Evidence for Dual Processing Systems in Working Memory. *Journal of Educational Psychology*, 90(2), 312-320.
- Meister, L. (2018). On methodology: How mixed methods research can contribute to translation studies. *Translation Studies*, 11(1), 66-83. doi:10.1080/14781700.2017.1374206
- Orhon, Y. (2018). An investigation of out-of-class language activities of tertiary level EFL learners. *Education Reform Journal*, 3(1), 1-14.
- Pavesi, M., & Perego, E. (2008). Tailor-made interlingual subtitling as a means to enhance second language acquisition. In J. Díaz Cintas (Ed.), *The didactics of audiovisual translation* (pp. 215-225). Amsterdam, Netherlands: John Benjamins.
- Peters, E. (2018). The effect of out-of-class exposure to English language media on learners' vocabulary knowledge. *169*(1), 142-168. doi:10.1075/itl.00010.pet
- Peters, E., & Webb, S. (2018). Incidental vocabulary acquisition through viewing L2 television and factors that affect learning. *Studies in Second Language Acquisition*, 40(3), 551-577. doi:10.1017/S0272263117000407
- Rodgers, M. P. H. (2013). *English language learning through viewing television: An investigation of comprehension, incidental vocabulary acquisition, lexical coverage, attitudes, and captions*. (Unpublished doctoral dissertation), Victoria University of Wellington, Wellington, New Zealand.
- Rodgers, M. P. H. (2018). The images in television programs and the potential for learning unknown words: The relationship between on-screen imagery and vocabulary. *169*(1), 191-211. doi:10.1075/itl.00012.rod
- Rupérez Micola, A., Aparicio Fenoll, A., Banal-Estañol, A., & Bris, A. (2019). TV or not TV? The impact of subtitling on english skills. *Journal of Economic Behavior & Organization*. doi:10.1016/j.jebo.2018.12.019
- Sayer, P., & Ban, R. (2014). Young EFL students' engagements with English outside the classroom. *ELT Journal*, 68(3), 321-329. doi:10.1093/elt/ccu013

- Sockett, G. (2014). *The online informal learning of English*. New York, NY: Palgrave Macmillan.
- Sockett, G., & Toffoli, D. (2012). Beyond learner autonomy: A dynamic systems view of the informal learning of English in virtual online communities. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 34, 212-215. doi:10.1016/j.sbspro.2012.02.042
- Sundqvist, P. (2011). A possible path to progress: Out-of-school English language learners in Sweden. In P. Benson & H. Reinders (Eds.), *Beyond the language classroom* (pp. 106-118). New York, NY: Palgrave Macmillan.
- Toffoli, D., & Sockett, G. (2010). How non-specialist students of English practice informal learning using web 2.0 tools. *ASP*, 58, 125-144. doi:10.4000/asp.1851
- Toffoli, D., & Sockett, G. (2015). University teachers' perceptions of Online Informal Learning of English (OILE). *Computer Assisted Language Learning*, 28(1), 7-21. doi:10.1080/09588221.2013.776970
- Van Marsenille, A. (2017). Informal learning activities for learners of English and for learners of Dutch. In Q. Kan & S. Bax (Eds.), *Beyond the language classroom: Researching MOOCs and other innovations* (pp. 141-152). Dublin, Ireland: Research-publishing.net.
- Vanderplank, R. (1988). The value of teletext sub-titles in language learning. *ELT Journal*, 42(4), 272-281.
- Vanderplank, R. (2016). *Captioned media in foreign language learning and teaching: Subtitles for the deaf and hard-of-hearing as tools for language learning*. London, England: Springer.
- Wang, Y. C. (2012). Learning L2 vocabulary with American TV drama: From the learner's perspective. *English Language Teaching*, 5(8), 217-225.
- Webb, S. (2007). The effects of repetition on vocabulary knowledge. *Applied Linguistics*, 28(1), 46-65. doi:10.1093/applin/aml048
- Webb, S. (2015). Extensive viewing: Language learning through watching television. In D. Nunan & J. C. Richards (Eds.), *Language learning beyond the classroom* (pp. 159-168). New York, NY: Routledge.
- Webb, S., & Nation, I. S. P. (2017). *How vocabulary is learned*. Oxford, England: Oxford University Press.
- Webb, S., & Rodgers, M. P. H. (2009). Vocabulary demands of television programs. 59(2), 335-366. doi:10.1111/j.1467-9922.2009.00509.x
- Winke, P., Gass, S., & Sydorenko, T. (2010). The effects of captioning videos used for 19 foreign language listening activities. *Language Learning and Technology*, 14(1), 65-86.

ضمیمه

اطلاعات شرکت‌کنندگان بخش کیفی

مدت زمان مصاحبه	سطح زبان	رشته تحصیلی	سن	جنسیت	شرکت‌کننده
۱۶ دقیقه	پیشرفته	فیزیک	۲۱	مرد	شرکت‌کننده ۱
۱۵ دقیقه	متوسط	فیزیک	۲۰	زن	شرکت‌کننده ۲
۱۸ دقیقه	پیشرفته	فیزیک	۱۹	مرد	شرکت‌کننده ۳
۱۵ دقیقه	متوسط	مهندسی نقشه‌برداری	۲۰	مرد	شرکت‌کننده ۴
۱۵ دقیقه	متوسط	مهندسی نقشه‌برداری	۱۹	زن	شرکت‌کننده ۵
۱۲ دقیقه	متوسط	مهندسی نقشه‌برداری	۱۹	مرد	شرکت‌کننده ۶

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی